

üheksanda, kolmekümne esimese, kolmekümne seitsmenda ja neljakümne esimese peale. Rohkem ei jaksa.

“Soovite jaanipäeva eripakkumist? Suur või keskmine? Sinepit-ketšupit soovite? Kastet?”

“Küüslaugu, karri, tšilli, sinnihallitusjuustu, hapukoore. Koka-fanta-sprait?”

Teenindusleti taga seistes näeb üle saali, läbi akna vanalinna ning parki. Paigutan letil seisva menüü selliselt, et see varjaks minu vaatepunktist purskkaevu. Tund aega töötan nii. Siis nihutan menüüd: nüüd ei paista hotell, see-eest aga on näha purskkaev. Nii ei muutu panoraam päeva jooksul üksluseks.

“Kepsupit? Kepsupit. Soovite? Kokavantaspirit?” Veel kord: “Savitejanipavaripakkumist? Suurväskmine? Kepsupitinepit? Kstet? Vaadake nimekirjast. Kokavantasprit?”

Kahe tunni letitöö järel on keel täiesti pehme, ühtesid ja samasid häälikuid korrutades teevad suulihased päeva jooksul sadu ja sadu kordi läbi üht ja sama keerulist, kuid piiratud tsüklit. Tõenäoliselt kaasneb sellega see, et tasapisi, aastate jooksul hakkab kogu see koka-fanta-sprait mu nägu transformeerima, osa näolihaseid kängub, teised arenevad välja. Sõnad saavad lihaks. Ja libistades sõrmedega üle mu näo, võib seda lugeda nagu pimedate kirjas kiirtoidu menüüd.

Kakskümmend minutit lõunapausi. Lippan kõrvalasuvasse kosmeetikaosakonda. Kräpist nagu L’Oreal ja Nivea mööda, Make Up Store’i juurde, et teha endale esmalt üks korralik alusmeik. Tean, et meigosakonna mutid jälgivad mind halvustavalt, aga ma ei tee sellest välja. Mõnikord tuleb mõni kahtlustava ilmega küsima, et kas ta saab mind aidata. Siis ma vastan alati laia filmistaari-naeratusena “Ei, aitäh”, mis nad kuidagi nõutuks teeb... Nii, jumestuskreem ja puuder peal, järgmiseks MACi silmavärvid. Nüüd on keeruline: kas ma tahan olla *glitter bitch*... sini-hõbedane, teeks isegi väikese tähekesse silma ümber... vastandvärvi oranžiga... uuuuh... Või olen hoopis must magnoolia, või mis lill see oligi (no see libu, kes kolmekümnendatel pooleks saeti)? Või paneks hoopis roosat? Uuh, nii raske ja mul on ainult kümme minutit aega. Okei, valin kollase, kollast polegi veel killinud.

Lõunapaus hakkab läbi saama, vuhisen parfüümiletti ning otsin suurt roosat lihavat lilleõit, leian *Oh, Lola!*, keeran õiekujulise korgi maha ja ujutan ennast üle.

Nüüd on kiire. Haaran käigu pealt mõned Nivea ja MACi silmapliiatsid, vahetan neil korgid ära ning panen Nivea pliatsid MACi letti ja MACi silmapliiatsid Nivea letti (sest ka sina, põhjamaa naine, väärid seda!). Ja nüüd kápelt mäkki tagasi. Tagasi ja taharuumi, et järgmised kolm ja pool tundi burgereid kokku panna.

Ruum on väike, seda täidab laud, millel ootavad saiapooled, juustu-, sibula- ja tomativiilud ning ülesrivistatud ketšupi- ja sinepituubid. Laua vastas on peegel. Üldse on siin palju peegleid, need on tegelikult paigutatud nii, et juhtkonnal oleks võimalik töötajat igast asendist jälgida. Algul häiris – aga siis ma leidsin vastunõksu: ma nimelt otsustasin, et hakkam ennast ise ka peeglitest jälgima. Nii olen ma samas positsioonis mind jälgiva juhtkonnaga.

Vaatan ennast. Vaatan ennast peeglikesest-peeglikesest. Kallutan pead ja ütlen: “Päris pandav pihv.” Silmitsen end poolprofiilist ja sosistan: “Mitte lihtsalt pihv, vaid jaanipäevapihv... Veidi vorsti juustu vahele äkki? Aga võib-olla hoopis veidi *salad tossing*’ut?”

Võtan laualt kaks sibularõngast ja riputan need endale kõrvade ümber. Ilus. Juustesse veidi juustu. Kapsalehed

kaenla alla. Ketšupit keeleotsa. Sinepit silmalaugudele ei pane. Teen ketšupise näpuga endal ninaotsa punaseks ja tõmban põskedele pikad vurrud. Olen libarebane.

Külmkapis on mädanenud tomat. Mul on kuidagi paha toitu välja visata, mind on lapsest saati nii kasvatatud, et toitu ei tohi järgi jätta, ja ma olen kahjuks ka selline empaatiline tüüp, ma kuidagi tunnetan taimede, eriti roiskunud taimede ja muude orgaaniliste moodustiste valu. Otsustan, et see tomat oli eelmises elus sarimõrvar. Panen oma kurjuse proovile, pigistan mädanenud tomati sisu prügikasti ja tunnetan, kuidas kümned entusiastlikud tomatiseemned läbi mu sõrmede voolavad. Tunnetan, mis tunne on raisata toitu, elu, olla tänamatu.

“Soovite jaanipäeva eripakkumist? Suur või keskmine? Sinepit-ketšupit soovite? Kastet? Küüslaugu, karri, tšilli, sinnihallitusjuustu, hapukoore. Koka-fanta-sprait?”

Ülemus on 30ndates tibi. Tema epic fail on käia kaalujälgimiskursustel ja samal ajal iga päev töötajatega koos lõunapausi ajal burgerit süüa. Tibu arvab, et ülemuse populaarsust kollektiivi silmis tõstab alluvatega koos džanki nosimine. Traagiline valearvestus. Sest tegelikult oskab igaüks liita kokku kaalujälgimiskursused ja burgerisöömise ning saada vastuseks, et tibul pole lihtsalt kuigi palju tahtejõudu. Ja seepärast keegi teda ei respektuerigi. Vaene loom muidugi üritab – käis näiteks juhtimiskoolitusel ja pärast seda ilmus meie puhkeruumi kauss karamellkommidega. Selline liigutav lihtsameelsus on muidugi relvitukstegev ja sestap võtan ka mina aeg-ajalt armulikult kausist komme, et vaest looma mitte liialt stressi ajada.

Astun kabinetti. Ülemus seisab, ja ma tean, et tema sees on samal ajal vaikselt lagunev juustuburger.

“Kuule, Tiina,” alustab ülemus. “Ma ei tea, kuidas seda nüüd öeldagi... või... aga... kas sa seisid müügisaalis, kast peas? Nagu, noh, tead, pakkimiskast... peas?”

Ta takerdub ja vaatab mulle otsa.

Selge. Ülemusel on nimelt kombeks saata aegajalt mõni oma sõbranna kontrolloste tegema. *Busted.*

Tardun. Siis küsin ebalevalt: “Kuidas?”, pilutan arusaamatusest silmi ning nõjatun ettepoole, otsekui soovides paremini kuulda. Seejärel manan ette naeratuse ning vaatan ülemust nagu idioti (näolihaste kodeerimissüsteemi FACS järgi sooritan ma kombinatsiooni 1+2+5B+26, kus 1 ja 2 tähistavad kulmu täistõstet, 5B silmalaugude tõstet ning 26 alahuule lõdvestamist).

Nüüd on tal valida – kas ta sõbranna on närvihaige või töötab ta koos psühhopaadiga. Teine variant on kahtlemata hirmutavam.

Ülemus vaatab mind ebalevalt (FACS süsteemis on see käik 1+2+4+5+20) ja teeb siis käega tõrjuva žesti. “Ei-ei... Tead... ma tean, see oli tobe küsimus. Ah, unustame selle. Ma... ma küsisin kontrolliks.”

Naeratan empaatiliselt, nii nagu naeratatakse puudega inimesele (1+5+13+41+56 ehk siis: šahh ja matt).

“Soovite jaanipäeva eripakkumist? Suur või keskmine? Sinepit-ketšupit soovite? Kastet? Küüslaugu, karri, tšilli, sinnihallitusjuustu, hapukoore. Koka-fanta-sprait?”

Leti ääres olev teenindav personal ei tohi istuda – lisaks klienditeenindamisele peab ta hoidma silma peal saalil ja seisev inimene on pikem, tema vaateväli laiem. Sama süsteem nagu suslikutel rohtlas. Teenindajasuslik Mari

seisab ja teenindab. “Üks jaanipäev topeltjuustuga!” hõikab ta üle õla. Muidugi. Otsekohe. Parema käega haaran võileivapaki, tõstan vasaku suu juurde ja libistan näppude vahele libedakslutsutatud Fisherman’s Friendi. Ulatan Marile rasvase kompsu ja samal ajal, kui ta end tagasi kliendi poole pöörab, torkan vasaku käe talle kiirelt selja tagant pükstesse, lükkan näpu tuharate vahele ja surun, lupsti, “Fisherman’s Friendi” sisse.

Astun sammu eemale ja sirutun püüdliku entusiasmiga järgmise leti taga ootava kliendi poole:

“Soovitejaanipäevaeripakkumist? Suurvõikeskmine? Sinepitketšupitsoovite? Kastet?”

Küüslaugukarritšillisinnihallitusjuustuhapukoore. Kokavantasprait?” Minu kõrval seisab agoonia.

“Mentalist!” sisiseb Mari.

“Mental with menthol,” itsitan vastu.

“Fakk juu, Tiina!”

“I owned ya. Yo my bitch now.”

“Mai ääss!”

“Täpselt nii!”

“Koka-vanta-sprait,” osatab Mari.

“Rästik-nastik-vaskuss!”

“Idikas!”

“Kes teisele nime annab, see ise seda kannab.” Ega ma pole suu peale kukkunud!

Sõidan öötrolliga Mustamäe poole. Enne Szolnokit sisenevad kontrolörid. Ma ei olnud selleks valmis.

Kontrolörid ei käi nii hilja. Kuid ilmselt oli ka neid jaanipäeva puhul jäetud ületunde tegema.

Astun Kajas maha ja mõtlen veidi. Minu käes olev trahvikviitung rikub tuju. See on ebaõiglane – ma asun oma arust niigi ühiskonnapüramiidi põhjas, ma olen faking hard working proletariaat, see, kelle jaoks täna oli aasta kõige pikem tööpäev, ma... ma... ma ei tea! Ma tunnen korruga, et enam ei jaksa. Tunnen, kuidas pisarad hakkavad voolama. Tahaksin siinsamas, keset teed, looteasendi võtta. Ei tohi. Pean ennast kokku võtma. Asi on kontseptsioonis, tuleb leida õige kontseptsioon. Ma pean mõtlema, mul on väga vähe aega, enne kui sügavikuluugid mu jalge all avanevad. Ma mõtlen midagi välja. Ma kõnnin edasi-tagasi. Vaatan trahvikviitungit: 25 euri. Trahv vales kohas tee ületamise eest on mäletamist mööda 4 euri. Kõnnin natuke eemale, ülekaigurajast piisavalt kaugele, siis ületan tee, pööran ringi, tulen samas kohas üle tee tagasi, pööran ringi, ületan tee, tulen tagasi, pööran ringi, ületan tee, tulen tagasi ja ületan seitsmendat korda vales kohas tee. 7 x 4 = 28. Kolme euriga plussis, lähen koju.

Jaanipäeval ja jaaniööil usuti olevat eriline vägi, kuna olla kõik põrgu ja taeva väravad valla. Jaani ajal otsitakse sõnajalaõit ja kes selle õie leiab, see saab rikkaks ja õnnelikuks. Kes jaani ajal libarebaseks muudetakse, see jääbki libarebaseks, Kes aga jaaniööil seitse korda järjest üle risttee käib, see võib leida peidetud varanduse.

(Koostanud Maret Tamjärv, “Jaanipäev”. Piret Õunapuu raamatust “Pühad ja kombed”, Tallinn, 1999.)